

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงพยาบาลชุมชน เป็นสถานบริการสาธารณสุขที่มีความสำคัญ เพราะต้องให้บริการสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนในชนบท ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 85 ของประชาชนทั้งประเทศ อัตราความครอบคลุมของโรงพยาบาลชุมชน ร้อยละ 90.28 (กองสาธารณสุขภูมิภาค, 2541: ข) และโรงพยาบาลชุมชน ส่วนใหญ่มักจะตั้งอยู่ในถิ่นทุรกันดาร เป็นสถานบริการสาธารณสุขด่านแรกที่มีแพทย์ประจำอยู่ ซึ่งการให้บริการสุขภาพ จะเป็นแบบผสมผสาน ทั้งด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสภาพ ในทุกด้านที่ค่อนข้างเท่าเทียมกัน (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2533: 1) ลักษณะการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ จะมีทั้งในโรงพยาบาล และในชุมชน ในโรงพยาบาลการทำงานจะหมุนเวียนหน้าที่กัน รับผิดชอบตามความจำเป็น และความเหมาะสม ตลอดจนบางครั้ง จะต้องให้การช่วยเหลือผู้ใช้บริการ ด้านการรักษาโรค ตามสภาพความจำเป็นและสถานการณ์ เพื่อให้การช่วยเหลือผู้ป่วยที่มาใช้บริการ ซึ่งมีตั้งแต่ผู้ที่เจ็บป่วยเล็กน้อย ปานกลาง บางครั้งก็เป็นผู้ป่วยหนักให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ก่อนการส่งต่อไปรับบริการในสถานบริการอื่นต่อไป นอกจากนี้โรงพยาบาลชุมชน ยังมีความรับผิดชอบสำคัญในด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการฟื้นฟูสภาพของประชาชนในชุมชน รวมทั้งการนิเทศงานทางด้านสาธารณสุข เป็นที่เล็งใจให้การช่วยเหลือบุคลากรในสถานอนามัยในเขตรับผิดชอบ ทั้งด้านวิชาการและอื่น ๆ จัดการดำเนินงานตามระบบการให้บริการสาธารณสุข ให้มีประสิทธิภาพและครอบคลุม

ในโรงพยาบาลชุมชน พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อผู้ใช้บริการ ทั้งความรับผิดชอบในการประกอบวิชาชีพการพยาบาล และการให้การช่วยเหลือผู้ใช้บริการ ด้านการรักษาโรค ทั้งนี้เนื่องจากภาวะความจำเป็นในขณะนั้นไม่มีแพทย์ประจำอยู่ รวมทั้งจะต้องให้การช่วยเหลือผู้ใช้บริการอย่างทันที่ ซึ่งการตัดสินใจของพยาบาลวิชาชีพ จะต้องคิดคำนึงถึงภาวะความเร่งด่วน ความถูกต้องตามกฎหมายวิชาชีพ และในส่วนของการทำงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อหน่วยงาน เนื่องจากพยาบาลวิชาชีพมีจำนวนน้อย การบริหารงานในโรงพยาบาลจึงเข้ามาเกี่ยวข้องกับพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งเป็นความรับผิดชอบต่อหน่วยงาน จะมีส่วนในรูปของ

คณะอนุกรรมการของกลุ่มงานการพยาบาล คณะกรรมการต่าง ๆ (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2533: 30) เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น จะมีผลกระทบโดยตรงต่อผู้ปฏิบัติงาน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่พยาบาลวิชาชีพ ต้องมองปัญหาให้ครอบคลุม รอบคอบ รวมทั้งร่วมคิด ตัดสินใจแก้ปัญหา นอกจากนี้การปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อวิชาชีพ เป็นความรับผิดชอบโดยตรงของพยาบาลวิชาชีพทุกคน ในการดำรงรักษาภาพลักษณ์และชื่อเสียงของวิชาชีพ ยิ่งในโรงพยาบาลชุมชน สังคม ในชุมชนเป็นชุมชนเล็ก ๆ ผู้ใช้บริการจะมีความคาดหวังในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ

จากการศึกษางานวิจัย เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ หรือความสามารถในการตัดสินใจของพยาบาลวิชาชีพที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ศึกษาเฉพาะความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อผู้ใช้บริการ ซึ่งจากงานวิจัยของเพ็ญศรี รักสละ (2539) และศึกษาความสามารถในการตัดสินใจเชิงการบริหารจัดการการบริการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย และอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร หรือโรงพยาบาลศูนย์ กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งจะเห็นได้จากงานวิจัยของวันเพ็ญ เลิศมงคลนาม (2529), จินตนา จันทร์โคตร (2530), หฤทยา ปรีชาสุข (2531), พรทิพย์ ประยูรวงษ์ (2533), เพ็ญศรี เตชะยา (2535) และจารุวรรณ ปัทอง (2540) แต่ในสภาพปัจจุบันพยาบาลวิชาชีพทุกแห่ง โดยเฉพาะพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ จะต้องคิดถึงบทบาทของพยาบาลวิชาชีพทั้ง 3 บทบาท คือ บทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อผู้ใช้บริการ ต่อ หน่วยงาน และต่อวิชาชีพ

ทั้งนี้เนื่องจากในสภาวะการณ์ปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพ เข้ามาเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการพยาบาลตลอดเวลา เพื่อมุ่งให้ผู้ใช้บริการได้รับสิ่งที่ดีที่สุดโดยทุกคนต้องร่วมมือกันทำงานเป็นทีม ร่วมกันวางระบบงาน วัตถุประสงค์ ตรวจสอบ และปรับปรุงงานให้ดีขึ้น (อนุวัฒน์ ศุภชุตินุกุล, 2541: 4 – 8) การควบคุมคุณภาพการพยาบาล เป็นหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพทุกคน การปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่ดีได้ พยาบาลจะต้องมีการตัดสินใจที่ดี โดยการใช้องค์ความรู้ทางวิชาชีพ มีแนวคิดตามหลักทางวิทยาศาสตร์ มีจิตสำนึกที่ดีในแนวคิดที่ถูกต้อง (พัชรี ดันศิริ, 2541: 14) จะเห็นได้ว่า การพัฒนาคุณภาพบริการ เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตาม บทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อผู้ใช้บริการ โดยจะเน้นการพยาบาลแบบองค์รวม ตลอดจนมีความต่อเนื่องระหว่างสถานพยาบาล ชุมชน และครอบครัว ตามระบบการส่งต่อการเชื่อมบ้าน ตามนโยบายของโรงพยาบาลชุมชน รวมทั้งบทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อหน่วยงาน

จะเน้นการพัฒนาแบบทั่วทั้งองค์กร โดยทุกหน่วยต้องร่วมมือร่วมใจกันทำงานเพื่อคุณภาพบริการ ตลอดจนชื่อเสียงของหน่วยงาน และบทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อวิชาชีพ ในด้านการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความชำนาญ ในการปฏิบัติงาน ตลอดจนเสริมสร้างจิตสำนึกในการให้บริการพยาบาลอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม ในการประกอบวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพการพยาบาลให้ได้มาตรฐาน (นันทนา น้าฝน, 2540: 40)

นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์(ฉบับที่2) พ.ศ. 2540 ทำให้บทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อผู้ใช้บริการ เปลี่ยนแปลงไป เกี่ยวกับการให้การพยาบาลแบบองค์รวม และการช่วยแพทย์กระทำการรักษาโรค โดยไม่ล่งล้ำในกฎหมายวิชาชีพ เวชกรรม แต่พยาบาลจะต้องรับผิดชอบด้วยตนเองในการกระทำต่อผู้ใช้บริการ ทั้งนี้เพราะการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล ที่กระทำต่อผู้ใช้บริการ พยาบาลจะต้องใช้วิจารณญาณ โดยอาศัยหลักความรู้ของวิชาชีพทั้งศาสตร์ และศิลปะการปฏิบัติการพยาบาล (สภาการพยาบาล, 2541: 11) ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ทำให้บทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อวิชาชีพ เปลี่ยนแปลงไป ในการให้ข้อมูลข่าวสารและการคุ้มครองบุคคล (คณะกรรมการการประชาสัมพันธ์สภาาร่างรัฐธรรมนูญ, 2540: 15)

จากลักษณะพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ในภาคใต้ ที่มีทั้งพื้นที่ราบชายฝั่ง พื้นที่ป่า และภูเขาทำให้การกระจายความหนาแน่นของประชากรแตกต่างกัน (วิระศักดิ์ จงสู่วิวัฒน์วงศ์, 2539: 14) ส่งผลให้การตั้งโรงพยาบาลชุมชนห่างไกลกัน การคมนาคมในบางพื้นที่ไม่สะดวก ประกอบกับ ภาคใต้มีปัญหาทางด้านความมั่นคงปลอดภัย เนื่องจากความเห็นคิดเห็นของชนบางกลุ่มต่างจากรัฐบาลกลาง ทำให้มีภัยคุกคามอันเกิดจากการประกอบการโจรก่อการร้าย เช่น การจับตัวประกันไปเรียกค่าไถ่ การวางระเบิดและเผาสถานที่ราชการ (ข่าวสด, 2542: 3) ทำให้พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ ไม่ได้ได้รับความมั่นคงปลอดภัย ส่งผลให้ความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพมีความยุ่งยากได้

สภาพโรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ การปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ ให้มีประสิทธิภาพ ต้องตัดสินใจให้ดีและถูกต้อง โดยต้องรู้ถึงขั้นตอนการตัดสินใจ และเข้าใจสถานการณ์ปัญหาให้ชัดเจน ซึ่งขั้นตอนการตัดสินใจมี 4 ขั้นตอน คือ การระบุปัญหาที่เกิดขึ้น การค้นหาทางเลือกหลาย ๆ ทาง หลังจากได้ทางเลือกแล้วก็ประเมินทางเลือกถึงผลได้ ผลเสีย ความเป็นไปได้ แล้วจึง

ตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด (สุวลักษณ์ มีชูทรัพย์, 2539: 154; กรองแก้ว อยู่สุข, 2535: 148)

การปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ ทั้ง 3 บทบาท และความสามารถในการตัดสินใจใช้กระบวนการ ความรู้ หรือทฤษฎีที่ใช้กับการตัดสินใจในขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อประสิทธิภาพของการทำงาน หรือความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อผู้ใช้บริการ ต้องเข้าใจถึงสภาพความเจ็บป่วย ทรัพยากรที่ต้องใช้ในการรักษา ดูแลผู้ป่วย และระบบการบริการที่เป็นอยู่ รวมทั้งต้องมีความเชื่อมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งครอบคลุม 5 ด้าน คือ ความรับผิดชอบ ความเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น ความห่วงใย ความทุ่มเท และความไว้วางใจ ส่วนการปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อหน่วยงานและวิชาชีพ พยาบาลวิชาชีพต้องเข้าใจระบบงานของโรงพยาบาลชุมชน โดยเฉพาะในส่วนของ การรับรู้บรรยากาศองค์กร ที่เกี่ยวกับด้านโครงสร้างขององค์กร ด้านกระบวนการที่ใช้ในองค์กร ด้านพฤติกรรมของผู้นำ และด้านพฤติกรรมของผู้ร่วมงาน ส่งผลต่อการคิด ความมั่นใจ และการเลือกทางเลือกของพยาบาลวิชาชีพ

ด้วยเหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าวจึงควรมีการศึกษาความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ เพื่อให้ความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ มีการพัฒนาทั้งยังเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหาร ในการพัฒนาบุคลากรทางการพยาบาล ให้มีความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่ดี เพื่อคุณภาพในการบริการพยาบาลและภาพลักษณ์ที่ดีของพยาบาล

การศึกษาศักยภาพในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ ในแต่ละบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ และแต่ละขั้นตอนของการตัดสินใจเป็นอย่างไร มีระดับความเชื่อมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล และการรับรู้บรรยากาศองค์กรโดยรวมและรายด้านเป็นอย่างไร การรับรู้บรรยากาศองค์กร ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติการพยาบาล เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพหรือไม่ ระดับใด เพื่อที่จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหาร ในการพัฒนาบุคลากร ตลอดจนเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการบริการพยาบาลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. วิเคราะห์ความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ ในแต่ละบทบาทและแต่ละขั้นตอน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพและขนาดของโรงพยาบาล
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล และบรรยากาศองค์การกับความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้

สมมติฐานการวิจัย

การปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ ทั้ง 3 บทบาท และการใช้ขั้นตอนของการตัดสินใจ เพื่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน ซึ่งในส่วนของการทำงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อผู้ใช้บริการ พยาบาลวิชาชีพจะต้องมีความเข้าใจถึง สภาพความเจ็บป่วยทรัพยากรที่ต้องใช้ในการดูแลผู้ป่วย และระบบการบริการต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ รวมทั้งต้องมีความเชื่อมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งครอบคลุม 5 ด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น ด้านความห่วงใย ด้านความทุ่มเท และด้านความไว้วางใจ จากการศึกษาของรุจิพร พงษ์สวัสดิ์ (2538) , Rinaldi (1990), และ Schewiger (1993) พบว่า ความเชื่อมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล มีความเกี่ยวข้องที่สำคัญ กับลักษณะการปฏิบัติการพยาบาล จรรยาบรรณวิชาชีพ และการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ นอกจากนี้ ในส่วนบทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อหน่วยงาน และต่อวิชาชีพ พยาบาลวิชาชีพ จะต้องเข้าใจระบบงานของโรงพยาบาลชุมชนนั้น ๆ โดยเฉพาะในส่วนของ การรับรู้บรรยากาศองค์การ ที่เกี่ยวข้องกับด้านโครงสร้างขององค์การ ด้านกระบวนการที่ใช้ในองค์การ ด้านพฤติกรรมของผู้นำ และด้านพฤติกรรมของผู้ร่วมงาน ที่จะส่งผลต่อการคิด ความมั่นใจและการเลือกทางเลือกของพยาบาลวิชาชีพ จากการศึกษาของจินตนา จันทร์โคตร (2530), นพพงษ์ บุญจิตรคุลย์ (2534), สุภาณี ทยาธรรม (2536) และชนิษฐา กุลกฤษฎา (2539) ที่พบว่า การรับรู้บรรยากาศองค์การ ที่ดีจะส่งผลต่อความสามารถในการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจในงาน และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการตัดสินใจ

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล และการรับรู้บรรยากาศองค์การมีความเกี่ยวข้อง กับความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้

จากแนวคิดดังที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. ความเชื่อมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้
2. การรับรู้บรรยากาศองค์การ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ 14 จังหวัด คือ ชุมพร สุราษฎร์ธานี ระนอง ภูเก็ต พังงา นครศรีธรรมราช พัทลุง ตรัง สตูล สงขลา ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และกระบี่

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ความเชื่อมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล และการรับรู้บรรยากาศองค์การ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ 3 บทบาท คือ บทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อผู้ใช้บริการ บทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อหน่วยงาน และบทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อวิชาชีพ โดยมีขั้นตอนของการตัดสินใจ 4 ขั้นตอน คือ

1. การระบุปัญหา
2. การค้นหาทางเลือก
3. การประเมินทางเลือก
4. การตัดสินใจเลือกทางเลือก

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ หมายถึง ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ เพื่อการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ในสถานการณ์ที่กระตุ้นให้เกิดความ

ไม่แน่ใจในการปฏิบัติ โดยมีกระบวนการคิด วิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีระบบ มีเหตุผล ประเมินทางเลือก เพื่อคัดเอาทางเลือกที่เหมาะสม หรือดีที่สุด ในสถานการณ์ การปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาล วิชาชีพ ใน 3 บทบาท ซึ่งใช้กระบวนการการตัดสินใจ 4 ขั้นตอน คือ

1. การระบุปัญหา หมายถึง การบ่งชี้ หรือการกำหนดสิ่งที่ไม่เป็นไปตามพฤติกรรมที่พยาบาลวิชาชีพแสดงออกต่อผู้ใช้บริการ ต่อหน่วยงาน และต่อวิชาชีพ ในสถานการณ์ที่กำหนดให้
2. การค้นหาทางเลือก หมายถึง การคิดค้นหาแนวทางต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหา โดยหาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง การรวบรวมข้อมูล จากแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในสถานการณ์ที่กำหนด
3. การประเมินทางเลือก หมายถึง การคิด พิจารณาความเป็นไปได้ ประเมินค่าใช้จ่าย ผลดี ผลเสีย ของแต่ละแนวทางการแก้ปัญหาที่ระบุไว้

4. การตัดสินใจเลือกทางเลือก หมายถึง การระบุว่าถ้าพยาบาลวิชาชีพ อยู่ในสถานการณ์ที่กำหนดให้ จะปฏิบัติกิจกรรมอะไรในการแก้ปัญหานั้น ให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมมากที่สุด

การปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ หมายถึง สถานการณ์ที่พยาบาลในฐานะ ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ใช้ความรู้ และความสามารถส่วนบุคคล ในการช่วยเหลือผู้ใช้บริการ ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพ และมีความเจ็บป่วยเกิดขึ้นซึ่งเป็นการกระทำเพื่อการฟื้นฟูสภาพ การป้องกันโรคและการส่งเสริมสุขภาพ รวมทั้งการช่วยเหลือแพทย์กระทำการรักษาโรค โดยอาศัยหลักวิทยาศาสตร์และศิลปะการพยาบาล สถานการณ์เหล่านี้ จัดเป็นกลุ่มได้ 3 บทบาท ได้แก่

1. บทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อผู้ใช้บริการ หมายถึง พฤติกรรมที่พยาบาลแสดงออกในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลต่อผู้ใช้บริการ เกี่ยวกับการดูแล และช่วยเหลือเมื่อเจ็บป่วย การฟื้นฟูสภาพ การป้องกันโรค และการส่งเสริมสุขภาพ รวมทั้งการช่วยเหลือแพทย์กระทำการรักษาโรค โดยอาศัยหลักวิทยาศาสตร์ และศิลปะการพยาบาล

2. บทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อหน่วยงาน หมายถึง พฤติกรรมที่พยาบาลแสดงออกถึงความรับผิดชอบในการรักษาชื่อเสียงของหน่วยงาน การดำรงตนให้เหมาะสมในสังคม และเคารพกฎหมายบ้านเมือง ตลอดจนบริหารจัดการคน และทรัพยากรในหน้าที่รับผิดชอบให้เหมาะสม ในการปฏิบัติกรพยาบาล

3. บทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อวิชาชีพ หมายถึง พฤติกรรมที่พยาบาลแสดงออกถึงการพัฒนาความรู้และวิธีการปฏิบัติ ให้ได้มาตรฐานแห่งวิชาชีพ ศรัทธา สนับสนุน และให้ความร่วมมือ ในกิจกรรมแห่งวิชาชีพ สร้างและธำรงไว้ซึ่งสิทธิอันชอบธรรม ในการประกอบวิชาชีพ ตลอดจนเผยแพร่ชื่อเสียง รวมทั้งคุณค่าแห่งวิชาชีพให้เป็นที่ปรากฏแก่สังคม

พยาบาลวิชาชีพ หมายถึง ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง ซึ่งเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่าปริญญาตรี หรือสูงกว่าและปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน ภาควิชาได้

ความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล หมายถึง การช่วยเหลือผู้ใช้บริการ ที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพ และมีความเจ็บป่วยเกิดขึ้น โดยการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสภาพ ซึ่งพยาบาลกระทำในหน้าที่ความรับผิดชอบในการดูแลสุขภาพของผู้ใช้บริการอย่างทุ่มเททั้งกำลังกาย กำลังใจ มุ่งประโยชน์สูงสุดต่อผู้ใช้บริการ ซึ่งเป็นแนวทางที่ก่อให้เกิดคุณภาพของการปฏิบัติการพยาบาล โดยความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล ประกอบด้วย

1. ความรับผิดชอบ หมายถึง กิจกรรมการปฏิบัติการพยาบาลที่แสดงถึงการรับรู้และเข้าใจหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ และต้องปฏิบัติการพยาบาลด้วยความรู้ความสามารถ ที่ได้รับการเตรียมมาในงานนั้น ๆ อย่างมีคุณธรรม จริยธรรม โดยต้องรู้ถึงที่มาของการปฏิบัติกิจกรรม แต่ละอย่างและจะต้องรู้ด้วยว่า ผลที่จะเกิดขึ้นต่อผู้ถูกกระทำนั้นเป็นอย่างไร มีการดูแลติดตาม ประเมินและสรุปผลการปฏิบัติการพยาบาล

2. ความเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น หมายถึง กิจกรรมการปฏิบัติการพยาบาลที่เป็นข้อผูกพันและความพอใจ ซึ่งได้มาจากการให้ เป็นความสามารถที่จะมีทัศนคติต่อมนุษย์ ด้วยความรักและยกย่องนับถือในความแตกต่างและความเป็นบุคคลหนึ่ง เป็นพฤติกรรมที่แสดงต่อบุคคลด้วยความเข้าใจและปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลต่อบุคคลนั้น โดยคำนึงถึงค่านิยม ความเชื่อและทัศนคติของบุคคลนั้น ๆ

3. ความห่วงใย หมายถึง กิจกรรมการปฏิบัติการพยาบาลที่แสดงออก อย่างอบอุ่น เอื้ออาทร เอาใจใส่ ดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุนให้กำลังใจ ให้ความมั่นใจต่อผู้ใช้บริการ และผู้ใช้บริการสามารถรับรู้ได้ถึงสัมพันธภาพที่แสดงความห่วงใย

4. ความทุ่มเท หมายถึง กิจกรรมการปฏิบัติการพยาบาลที่แสดงออกถึง การให้การดูแล อุตุนิเทศน์ด้วยความเต็มใจ ในการช่วยเหลือ ขอมรับตระหนักในคุณค่าความต้องการและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของผู้ใช้บริการ ได้ดียิ่งขึ้น

5. ความไว้วางใจ หมายถึง กิจกรรมการปฏิบัติการพยาบาลที่เกิดจากการสร้างสัมพันธภาพกับผู้ใช้บริการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความจริงใจ และความอดทน ซึ่งจะช่วยให้พยาบาล มีความเข้าใจความเป็นบุคคลของผู้ใช้บริการ ได้ดียิ่งขึ้น

บรรยากาศองค์การ หมายถึง การรับรู้ถึงลักษณะต่าง ๆ ของสภาพแวดล้อมในการทำงานที่พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์การนั้น ๆ ซึ่งประกอบด้วย

1. โครงสร้างขององค์การ หมายถึง การรับรู้ถึงแผนภูมิที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบต่าง ๆ ขององค์การ ได้แก่ ภาระหน้าที่ การแบ่งงานกันทำ สาขาการบังคับบัญชา ช่วงการควบคุม และเอกภาพในการบังคับบัญชา

2. กระบวนการที่ใช้ในองค์การ หมายถึง การรับรู้ถึงวิธีการหรือเทคนิคต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงานและทำให้องค์การเกิดความคล่องตัว ได้แก่ การจูงใจ การวางแผน การติดต่อสื่อสาร การควบคุม การตัดสินใจ และมาตรฐานของผลการปฏิบัติงาน

3. พฤติกรรมของผู้นำ หมายถึง การรับรู้ถึงท่าทีของผู้บังคับบัญชาที่แสดงออกถึงการชักจูงผู้ใต้บังคับบัญชา ให้ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงาน ให้มีประสิทธิภาพและสำเร็จตามเป้าหมาย ได้แก่ พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งงาน ซึ่งการกระทำของผู้บังคับบัญชาที่เน้นผลงานหรือเป้าหมายของการทำงานมากกว่าการคำนึงถึง ความพึงพอใจของผู้ใต้บังคับบัญชา และพฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์ ซึ่งเป็น การกระทำของผู้บังคับบัญชา ที่เน้นความพึงพอใจ ให้กำลังใจผู้ใต้บังคับบัญชามากกว่าผลงาน

4. พฤติกรรมของผู้ร่วมงาน หมายถึง การรับรู้ถึงท่าทีของผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ที่แสดงถึง ลักษณะของการมีสัมพันธภาพที่ดีในการปฏิบัติงานร่วมกัน ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน การยอมรับบทบาทของแต่ละฝ่าย การสนับสนุนการทำงานร่วมกัน ความสามัคคีในหมู่คณะ การแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน สื่อสารกันด้วยความซื่อตรง และเปิดเผย

โรงพยาบาลชุมชน หมายถึง สถานบริการสาธารณสุขที่มีเตียงรับผู้ป่วย ไว้รักษาภายใน ตั้งอยู่ตามอำเภอ กิ่งอำเภอ ภาคใต้ ให้บริการสุขภาพครอบคลุมทั้ง 4 มิติ คือ การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสภาพ เป็นการดูแลรักษาสุขภาพในระดับต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนานุเคราะห์ทางการพยาบาล เกี่ยวกับความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพในแต่ละบทบาท เพื่อให้มีการพัฒนา ส่งเสริมให้เท่าเทียมกันในทุกบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ

2. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนา และปรับปรุงคุณภาพการพยาบาล